รายงานการเดินทางไปราชการ เพื่อเข้าร่วมการประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากล ประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SARBICA Special Meeting) และการสัมมนาวิชาการ (SARBICA International Seminar 2022) ณ จังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕

TSUNAMI & PANDEMIC
DISASTER ARCHIVES

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
กรมศิลปากร

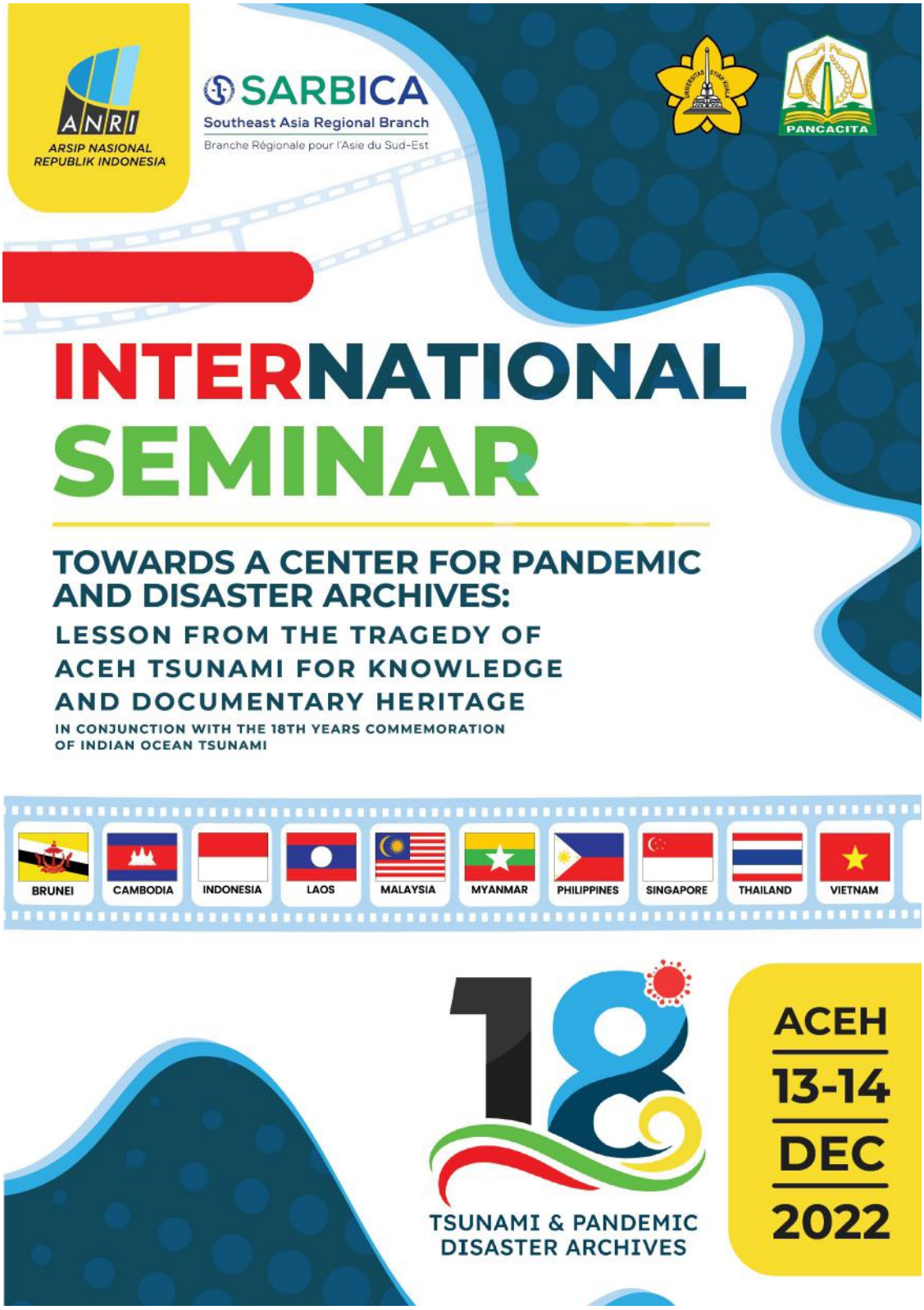

การสัมมนาวิชาการ Towards a Center for Pandemic and Disaster Archives: Lesson from the Tragedy of Aceh Tsunami for Knowledge and Documentary Heritage

สภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Southeast Asia Regional Branch International Council on Archives: SARBICA) เป็นสาขาภูมิภาคสาขาแรกของสภาการจดหมายเหตุสากล (International Council on Archives: ICA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๑ การประชุมครั้งแรกจัดขึ้น ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในปี ๒๕๑๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การสงวนรักษาและการอนุรักษ์และการใช้เอกสารจดหมายเหตุ ปัจจุบันประเทศสมาชิก SARBICA มี ๑๐ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รูปแบบการประชุม SARBICA ประกอบด้วยการประชุม Executive Board ทุกปี โดยมีผู้บริหารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุม และการประชุม General Conference ทุก ๒ ปี นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมการประชุมสัมมนาหรือการฝึกอบรมหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานจดหมายเหตุ

เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ เป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดียทำให้เกิดคลื่นสูง มีศูนย์กลางอยู่ลึกลงไปในมหาสมุทรอินเดีย ๓๐ กิโลเมตร จากระดับน้ำทะเลใกล้ด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะสุมาตรา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ความรุนแรงของแผ่นดินไหววัดได้แมกนิจูด ๙.๑ - ๙.๓ จากประมาณการส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๒๘๐,๐๐๐ คน จากจำนวน ๑๔ ประเทศ โดยประเทศที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดคือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งครบ ๑๘ ปี เหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ สภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Southeast Asia Regional Branch International Council on Archives: SARBICA) จัดการประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้วาระพิเศษ (SARBICA Special Meeting) และร่วมกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Arsip Nasional Republik Indonesia: ANRI) มหาวิทยาลัย Syiah Kuala และจังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (PANCACITA) จัดสัมมนาวิชาการในหัวข้อ Towards a Center for Pandemic and Disaster Archives: Lesson from the Tragedy of Aceh Tsunami for Knowledge and Documentary Heritage และการศึกษาดูงานจดหมายเหตุและสถานที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สึนามิ ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ ณ จังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

คณะผู้เดินทางไปราชการเพื่อเข้าร่วมประชุมและสัมมนาได้จัดทำสาระสำคัญของการประชุมสัมมนาวิชาการไว้ในรายงานฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานการเดินทางไปราชการและหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่องานจดหมายเหตุและผู้ที่สนใจต่อไป

นางณิชชา จริยเศรษฐการ ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
นางสาวนภวรรณ ศรีจันทรนิตย์ นักจดหมายเหตุชำนาญการพิเศษ
นางสาววัชราภรณ์ สิทธิวิไล นักจดหมายเหตุชำนาญการ
คณะผู้เดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๑. ชื่อโครงการ

การเข้าร่วมประชุมและสัมมนาวิชาการของสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ๒๐๒๒ (SARBICA Special Meeting & SARBICA International Seminar 2022)

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเข้าร่วมประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒.๒ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกด้านการบริหารจัดการงานจดหมายเหตุภายหลังจากโรคระบาดและภัยพิบัติ

๒.๓ เพื่อให้นักจดหมายเหตุมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านงานจดหมายเหตุ

๓. กำหนดเวลา

วันจันทร์ที่ ๑๒ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๕ (ระยะเวลา ๔ วัน รวมวันเดินทางไป-กลับ)

๔. สถานที่

มหาวิทยาลัย Syiah Kuala และโรงแรม Hermes Palace

๕. หน่วยงานผู้จัด

สภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Southeast Asia Regional Branch International Council on Archives: SARBICA) และหอจดหมายเหตุแห่งชาติสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Arsip Nasional Republik Indonesia: ANRI)

๖. หน่วยงานสนับสนุน

มหาวิทยาลัย Syiah Kuala และจังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (PANCACITA)

๗. กิจกรรม

กิจกรรมในโครงการเข้าร่วมประชุมและสัมมนาวิชาการของสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ๒๐๒๒ ประกอบด้วย

๗.๑ การประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SARBICA Special Meeting) ณ โรงแรม Hermes Palace ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๗.๒ การสัมมนาวิชาการในหัวข้อ Towards a Center for Pandemic and Disaster Archives: Lesson from the Tragedy of Aceh Tsunami for Knowledge and Documentary Heritage ณ AAC มหาวิทยาลัย Syiah Kuala ในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๗.๓ การศึกษาดูงานจดหมายเหตุและสถานที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สึนามิ ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่

๗.๓.๑ Museum Tsunami Aceh,

๗.๓.๒ Kuburan Massal Tsunami,

๗.๓.๓ Tsunami and Disaster Mitigation Research Center (TDMRC)

๗.๓.๔ Balai Arsip Statis Dan Tsunami ACEH (Arsip Nasional Republik Indonesia)

๘. คณะผู้แทนไทย

๘.๑ นางณิชชา จริยเศรษฐการ ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๘.๒ นางสาวนภวรรณ ศรีจันทรนิตย์ นักจดหมายเหตุชำนาญการพิเศษ

๘.๓ นางสาววัชราภรณ์ สิทธิวิไล นักจดหมายเหตุชำนาญการ

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

การประชุมและสัมมนาวิชาการ
ของสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ๒๐๒๒
ณ จังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

๙.๑ การสัมมนาวิชาการ

การสัมมนาวิชาการ หัวข้อ Towards a Center for Pandemic and Disaster Archives: Lesson from the Tragedy of Aceh Tsunami for Knowledge and Documentary Heritage จัดขึ้นในวันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. ณ AAC มหาวิทยาลัย Syiah การสัมมนาวิชาการดังกล่าว ประกอบด้วย หัวข้อการดูแลและบริหารจัดการโครงการ เอกสาร ข้อมูล และคลังเอกสารจดหมายเหตุ ของโรคระบาดและภัยพิบัติ มีสาระสำคัญดังนี้

การริเริ่มโครงการ ASEAN Pandemic Response Archives (APARA) *โดย Victorino M. Manalo* ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ริเริ่มโครงการ The ASEAN Pandemic Response Archives (APARA) ซึ่งเป็นแบบจำลองในการบริหารจัดการเอกสารจดหมายเหตุในช่วงภัยพิบัติ เช่น เอกสารจดหมายเหตุที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สึนามิของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย รวมถึงการรวบรวมและคัดเลือกเอกสารการดำเนินงานเกี่ยวกับโรคระบาดของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอกสารของภาครัฐในประเทศสมาชิกอาเซียน

หอจดหมายเหตุแห่งชาติที่เข้าร่วมโครงการ APARA ได้แก่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เนการาบรูไนดารุสซาลาม (National Archives of Brunei Darussalam) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ราชอาณาจักรกัมพูชา (National Archives of Cambodia) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Arsip Nasional Republik Indonesia) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (National Archives Department of Lao PDR) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มาเลเซีย (Arkib Negara Malaysia) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐ

แห่งสหภาพเมียนมา (National Archives of Myanmar) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (National Archives of the Philippines) หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (National Archives of Singapore) สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (National Archives of Thailand) และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (State Records and Archives Department of Vietnam)

การดำเนินงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติในโครงการ APARA กรณีเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-๑๙) ได้แก่

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เนการาบรูไนดารุสซาลาม (National Archives of Brunei Darussalam) รวบรวมข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ แถลงการณ์ นโยบาย กลยุทธ์ สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น โปสเตอร์ อินโฟกราฟฟิก เป็นต้น

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ราชอาณาจักรกัมพูชา (National Archives of Cambodia) แนะนำให้แต่ละหน่วยงานเก็บรักษาเอกสารจดหมายเหตุเกี่ยวกับโควิด-๑๙ ที่หน่วยงานเอง และหอจดหมายเหตุแห่งชาติจะเก็บเอกสารจดหมายเหตุของหน่วยงานด้านวัฒนธรรมที่เป็นพันธมิตร เช่น หอสมุด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Arsip Nasional Republik Indonesia) รวบรวมเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ องค์กรทางการเมือง และชุมชน จำนวน ๗,๖๔๕ ไฟล์ การจัดทำประวัติศาสตร์บอกเล่า จำนวน ๔๐ เรื่อง และรายงานเกี่ยวกับโควิด-๑๙ จำนวน ๖๙๕ เรื่อง

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (National Archives Department of Lao PDR) รวบรวมข้อมูลและเอกสารจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การรวบรวมเอกสารที่ออกโดยรัฐบาล ได้แก่ ประกาศ นโยบาย กฎ ระเบียบ ในการควบคุมโรคโควิด-๑๙ การช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ การฉีดวัคซีนทั่วประเทศ การรับมอบเอกสารและภาพจากการบริจาคของบุคคลและหน่วยงานพันธมิตร และการรวบรวมเอกสาร ภาพ และโปสเตอร์จากศูนย์สารสนเทศและการศึกษาเพื่อสุขภาพ

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มาเลเซีย (Arkib Negara Malaysia) รวบรวมข้อมูลโควิด-๑๙ ด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ภาพ วีดิโอ เอกสารดิจิทัล สื่อสิ่งพิมพ์ ข่าว เว็บไซต์โรคโควิด-๑๙ ของรัฐบาล และรายงาน ใน ค.ศ. ๒๐๒๐ - ๒๐๒๑ รวบรวมข้อมูลทั้งหมด จำนวน ๒,๖๐๐ รายการ ใน ค.ศ. ๒๐๒๒ รวบรวมข้อมูล (เอกสาร/ไฟล์) จำนวน ๓,๔๕๙ รายการ ภาพ ๕,๘๐๐ ภาพ และวีดิโอ ๒๕๕ นาที

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (National Archives of Myanmar) รวบรวมเอกสารทั้งดิจิทัลและเอกสารต้นฉบับ ได้แก่ เอกสาร ภาพ และสิ่งพิมพ์ จำนวน ๕,๐๐๐ รายการ และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐส่งมอบเอกสารทั้งเอกสารต้นฉบับและเอกสารดิจิดัลที่เกี่ยวข้องกับโควิด-๑๙ ให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (National Archives of the Philippines) จัดทำเว็บไซต์และพัฒนาระบบสารสนเทศ the Philippine Pandemic Response Archives (PHILPReA) รวมถึงให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานภาครัฐในการใช้ระบบสารสนเทศ และสร้างกลุ่มสนทนาเพื่อความสะดวกในการประสานงาน

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (National Archives of Singapore) ประกาศรับเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของโรคระบาดต่อชีวิตผู้คน ซึ่งได้จัดทำไว้ ๒ หมวด ได้แก่ การใช้ชีวิตประจำวันในช่วงการแพร่ระบาด และประสบการณ์ของผู้ทำงานด่านหน้าในการช่วยเหลือชุมชน การสัมภาษณ์พยาบาล ครู ผู้ป่วย โควิด-๑๙ เจ้าของธุรกิจ นักสังคมสงเคราะห์ นักศึกษาต่างชาติ จำนวน ๑๒๓ ราย

- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (National Archives of Thailand) กำหนดแนวทางในการรวบรวมเอกสารโควิด-๑๙ สร้างช่องทางในการส่งมอบเอกสาร ได้แก่ การส่งมอบด้วยตนเองที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ และการส่งทางออนไลน์ และสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวบรวมสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ประมวลข่าวออนไลน์ จำนวน ๑๑,๕๗๔ เรื่อง เอกสารดิจิทัล จำนวน ๑๒,๘๕๘ ไฟล์ เอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑๓,๑๐๘ เรื่อง เอกสารจากหน่วยงานส่วนภูมิภาค จำนวน ๑,๘๓๙ เรื่อง ภาพ จำนวน ๒,๗๓๔ ภาพ และจัดทำหนังสือจดหมายเหตุ

- หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (State Records and Archives Department of Vietnam) รวบรวมเอกสารทุกประเภทจากหน่วยงานภาครัฐและบุคคล ได้แก่ ข้อแนะนำและข้อกำหนดของรัฐบาล การดำเนินงานของหน่วยงานด้านสาธารณสุข การป้องกันและควบคุมโรคระบาดในวงการการศึกษาและวัฒนธรรม การป้องกันและควบคุมโรคระบาดภาคความมั่นคงของรัฐและภาคความมั่นคงแห่งชาติ ข้อตกลงด้านความร่วมมือทวิภาคีและระหว่างประเทศ รวมถึงแนวทางในการประเมินคุณค่าเอกสารที่ได้รวบรวมมา

การดำเนินงานของโครงการ APARA มีกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นในการรวบรวมข้อมูลและเอกสาร โดยเฉพาะเอกสารของหน่วยงานภาครัฐ ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคกับหน่วยงานในการเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาด การสัมภาษณ์ และการทำแบบสอบถาม และในอนาคต APARA วางแผนดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการสัมภาษณ์ให้แก่สมาชิก SARBICA รวมถึงการสร้างเว็บไซต์ APARA ที่เชื่อมโยงเข้ากับเว็บไซต์ของแต่ละประเทศ

วิธีการป้องกันและดูแลความปลอดภัยแก่หอจดหมายเหตุ: แนวปฏิบัติเชิงป้องกันและเชิงแก้ไข *โดย Sanira Karim Gani* ซึ่งเป็นนักอนุรักษ์ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ การทำงานของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้แก่ การรับมอบเอกสารและให้คำปรึกษาในการเก็บรักษาเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ บันทึกภาพและเสียงที่ได้ออกอากาศและเผยแพร่ รวมถึงรวบรวมบทสัมภาษณ์จากประวัติศาสตร์บอกเล่าภายในประเทศ ตลอดจนเผยแพร่ จัดแสดงนิทรรศการ และประชาสัมพันธ์เอกสารจดหมายเหตุ

ในส่วนของการดูแล ป้องกัน และจัดการภัยพิบัติในคลังหนังสือและเอกสารของหอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีการรวบรวมข้อมูล การวิจัย แผนงาน และหาวิธีหรือกระบวนการใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้และทำแผนการปฏิบัติงาน โดยดำเนินงานภายใต้กรอบ PPRR (Prevention – Preparedness – Response – Recovery) ได้แก่

การป้องกัน: การประเมินความเสี่ยง บทบาทของเจ้าหน้าที่

การเตรียมการ: มาตรการป้องกัน การตรวจสอบอาคาร การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

การรับมือ: การบริหารจัดการภาวะวิกฤต

การฟื้นฟู: คำแนะนำ/แนวปฏิบัติในการฟื้นฟู

การกำหนดแผนการจัดการ มีสาเหตุจากภัยที่จะทำลายเอกสารหรือทำให้เอกสารเสื่อมสภาพ ได้แก่ น้ำ ไฟ เชื้อรา แมลง ฝุ่น สถานที่จัดเก็บ และสารเคมี Sanira Karim Gani ได้กล่าวถึงการใช้สารเคมีในการซ่อมแซมเอกสารไว้ดังนี้ สารเคมีเป็นความเสี่ยงประเภทหนึ่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ จึงต้องใช้อย่างถูกวิธีและระมัดระวัง ซึ่งในสาธารณรัฐสิงคโปร์ สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้กำหนดความปลอดภัยและสุขภาพภายในสถานที่ทำงาน โดยปริมาณของสารเคมีที่ผู้ปฏิบัติงานจะสัมผัสกับสารเคมีได้อย่างปลอดภัยนั้นต้องน้อยกว่า ๑๐ เปอร์เซ็น จากข้อกำหนดของปริมาณสารเคมี หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีปริมาณของสารเคมี ๑ - ๖ เปอร์เซ็น รวมถึงมีการตรวจสุขภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เนื้อหาในการอบรม เช่น ความจำเป็นในการทำงานอย่างปลอดภัย ได้แก่ ความปลอดภัยของร่างกาย การใส่ชุด แว่นตา หน้ากากอนามัย และถุงมือป้องกัน สุขภาพและความปลอดภัยของบุคคล ผลกระทบและการจัดการกับการเสื่อมสภาพของเอกสาร รวมถึงได้ทำการทดสอบ วิเคราะห์สารเคมี ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

ส่วนงานอนุรักษ์มีแผนการดำเนินงานเชิงรุก การรับมือ และการป้องกันในอนาคต ดังนี้ การจัดทำห้องสำหรับจัดเก็บสารเคมี การใช้อุปกรณ์ที่เฉพาะทางเพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและรวดเร็วขึ้น กำจัดสารอันตรายออกโดยคำนึงถึงความปลอดภัยและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และสำรวจเอกสารเป็นประจำ

ประสบการณ์ในการจัดการคลังเอกสารจดหมายเหตุที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ *โดย Norsuriaty Awang Hassim* นักจดหมายเหตุ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย

ภัยพิบัติเกิดขึ้นได้ทั้งจากธรรมชาติและฝีมือมนุษย์ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด สึนามิ น้ำท่วม หมอกควัน โรคระบาด สงคราม ไฟไหม้ ระเบิดนิวเคลียร์ เป็นต้น ในประเทศมาเลเซีย มีภัยพิบัติมากมาย เช่น น้ำท่วม หมอกควัน ไฟไหม้ ดินถล่ม จึงมีแผนการปฏิบัติงานและทีมสำหรับเตรียมรับมือกับภัยพิบัติเหล่านี้

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางให้ทุกกระทรวง กรม และหน่วยงานของรัฐ ดูแลปกป้องเอกสารและจัดการกับเอกสารไม่ให้สูญหายหรือถูกทำลายจากภัยพิบัติ และได้กำหนดกฎเกณฑ์การจัดการเอกสารในช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และหลังจากการฟื้นฟูเอกสารที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยคู่มือการปฏิบัติงานประกอบด้วย การป้องกัน การเตรียมการ การรับมือ และการฟื้นฟู

คณะกรรมการจัดการภัยพิบัติของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย อธิบดีเป็นที่ปรึกษา รองอธิบดี Planning & Management เป็นประธาน หัวหน้างาน Preservation & Reprography เป็นผู้ประสานงาน หัวหน้าแผนก Archives Management หัวหน้าแผนก Planning and Coordination หัวหน้าแผนก Government Records Management หัวหน้าแผนก Management Service ผู้อำนวยการ State

National Archives of Malaysia เจ้าหน้าที่จดหมายเหตุประจำกระทรวง/กรม หัวหน้างาน Audiovisual Archive หัวหน้างาน Consultation and Training หัวหน้างาน Record Disposition หัวหน้างาน Electronic Records Management และหัวหน้างาน Information Technology เป็นกรรมการ โดยมีกฎหมายที่รองรับอำนาจหน้าที่ ได้แก่ พระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ ค.ศ. ๒๐๐๓ มาตรา ๗ ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติเพื่อปรับปรุงโครงการจัดการเอกสารราชการและจดหมายเหตุ คู่มือการจัดการสำนักงาน ค.ศ. ๒๐๒๒ ข้อที่ ๘.๙ แผนดำเนินการเอกสารภัยพิบัติ กำหนดให้หัวหน้าฝ่ายงานและหัวหน้าหน่วยงานต้องจัดเตรียมแผนดำเนินการภัยพิบัติ (สามารถขอคำแนะนำได้จาก NAM) สภาความมั่นคงแห่งชาติ คำสั่งฉบับที่ ๒๐ ว่าด้วยนโยบายและขั้นตอนจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ

ตัวอย่างในภารกิจการกู้ภัยของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) เซอลาโงร์ (Selangor) เนอเกอรีเซิมบีลัน (Negeri Sembilan) ปะหัง (Pahang) และอีกหลาย ๆ ส่วนของมาเลเซีย มีหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบ จำนวน ๖๔ หน่วยงาน เจ้าหน้าที่ จำนวน ๗๐ คน เข้าร่วมทีมเพื่อช่วยเหลือหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบ โดยการลงพื้นที่และสำรวจความเสียหายของเอกสารผ่านการประสานงานทางโทรศัพท์ กลยุทธ์ในการดำเนินงาน คือ ๑. การดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้น โดยจะเข้าไปยังหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบเพื่อประเมินจำนวนเอกสารที่เสียหายเพื่อกำหนดวิธีการฟื้นฟู จากนั้นจะวิเคราะห์ขอบเขตของเอกสารที่ได้รับความเสียหาย และจัดทำรายงาน ๒. การเข้าช่วยเหลือ โดยการสาธิตการดำเนินการกู้คืนเอกสารที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย และฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบ

ทั้งนี้ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย ยังได้ร่วมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่หน่วยงานที่สาธารณรัฐฟีจี จัดทำรายงานภัยพิบัติภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อเสนอคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก และส่งเสริมการสงวนรักษามรดกของชาติให้เป็นวาระสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อเป็นการถอดบทเรียนจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นและเตรียมพร้อมการรับมือและแก้ไขปัญหาในอนาคตต่อไป

การสงวนรักษาและอนุรักษ์เอกสารหลังเกิดเหตุภัยพิบัติ: การเรียนรู้จากการจัดทำจดหมายเหตุโศกนาฏกรรมสึนามิ อาเจะห์ เพื่อการสร้างสังคมพลวัต *โดย Yoshimi Nichi* จากศูนย์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยเกียวโต เชื่อว่าการจัดเก็บข้อมูลและนำมาเล่าในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการจัดเก็บรักษาข้อมูลอย่างหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นการสร้างความทรงจำร่วมกันและจะถูกถ่ายทอดต่อไป หากไม่มีการเก็บข้อมูลผู้คนก็จะลืมเหตุการณ์นั้น ๆ ไป และไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กรณีไข้หวัดสเปนที่มีข้อมูลหลงเหลืออยู่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับโรคระบาดโควิด-๑๙ อนึ่งการจดจำหรือระลึกถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ก็เช่นกัน เช่น การเผชิญภัยพิบัติทางธรรมชาติ การจดจำหรือมีประสบการณ์ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ถือเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะภัยพิบัติจะเกิดซ้ำในพื้นที่เดิมแม้ว่าจะมีรอบที่ยาวขึ้นหรือสั้นลงก็ตาม ข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมรับมือภัยพิบัติครั้งต่อ ๆ ไป สำหรับ

การพัฒนาให้ฟื้นฟูตัวเองได้เร็วขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ของสังคม หรือการปรับตัวให้อยู่รอดได้ในระยะยาว

ศูนย์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยเกียวโต ได้จัดทำจดหมายเหตุสึนามิ ซึ่งเป็นการรักษาข้อมูลเอาไว้ให้คงอยู่ โดยการทำจดหมายเหตุดังกล่าวไม่ใช่การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เป็นการรวบรวมบทความเกี่ยวกับสึนามิในภาษาต่าง ๆ มาแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น การรวบรวมข้อมูลและแปลงเป็นดิจิทัล การทำสื่อโสตทัศน์ สื่อการเรียนรู้ และการบันทึกความทรงจำ ทั้งนี้ยังได้จัดทำพิพิธภัณฑ์สึนามิอาเจะห์เคลื่อนที่ผ่าน Mobile Application กล่าวคือ เมื่อนำโทรศัพท์ไปถ่ายยังสถานที่ปัจจุบันซึ่งเคยเกิดเหตุการณ์สึนามิ จะปรากฏภาพสถานที่นั้นที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สึนามิ แม้ว่าข้อมูลทั้งหมดของเหตุการณ์จะถูกนำไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ใช้สำหรับการศึกษา การวิจัย การสัมมนาวิชาการ หรือแม้กระทั่งนำไปผลิตภาพยนตร์ ข้อมูลของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตก็ยังคงถูกส่งผ่านไปยังคนรุ่นหลังเพื่อการจดจำและเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หรือมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างสังคมที่ยืดหยุ่น พร้อมปรับตัวเพื่อฟื้นฟูตัวเองได้รวดเร็วหากว่าเกิดภัยพิบัติขึ้นอีก

๙.๒ การประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นการประชุมผู้บริหารในวาระพิเศษ จัดขึ้นในวันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๒๐.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ณ โรงแรม Hermes Palace มี Ms. Julia Chee จากสาธารณรัฐสิงคโปร์ ประธานสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประธานการประชุม โดยมีระเบียบวาระและสาระสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

วาระที่ ๑ การหารือการจัดประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๒๔ และสัมมนาวิชาการ ครั้งที่ ๒๓ (the 24th Executive Board Meeting and 23rd General Conference) โดยหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพ

จากมติที่ประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๒๓ ได้มอบหมายให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมและสัมมนาวิชาการ ซึ่งนางณิชชา จริยเศรษฐการ ผู้อำนวยการสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติได้กำหนดจัดการประชุมและสัมมนาวิชาการในระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ โดยมีกำหนดการคร่าว ๆ ดังนี้

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ผู้เข้าร่วมประชุมและสัมมนา เดินทางถึงประเทศไทย และประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ การสัมมนาวิชาการ

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ การสัมมนาวิชาการ และการศึกษาดูงาน ณ หอภาพยนตร์ องค์การมหาชน

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ การศึกษาดูงาน ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา และพิพิธภัณฑ์ศิลป์แผ่นดิน

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ผู้เข้าร่วมประชุมและสัมมนา เดินทางกลับ

วาระที่ ๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งประชาคมอาเซียนของประเทศสมาชิก เพื่อเตรียมเสนอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลก

ผู้อำนวยการหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย แจ้งต่อที่ประชุมว่า สภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเสนอเอกสารการก่อตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นทะเบียนเป็นเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลก โดยขอให้หอจดหมายเหตุแห่งชาติทุกแห่งสำรวจเอกสารเพื่อเตรียมรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเสนอขึ้นทะเบียน ทั้งนี้ได้จัดตั้งกลุ่มใน whatsapp โดยมีตัวแทนของทุกประเทศเพื่อติดตามความคืบหน้าของการสำรวจและรวบรวมเอกสาร

วาระที่ ๓ การนำเสนอการจัดกิจกรรมเนื่องในวันครบรอบ 55 ปี SARBICA ในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ (การจัดในประเทศ/นานาชาติ/โครงการร่วม)

ประธานสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ในปี ค.ศ. ๒๐๒๓ สภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะครบรอบการก่อตั้ง ๕๕ ปี จึงขอให้ประเทศสมาชิกร่วมจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองการครบรอบ ซึ่งมีประเทศสมาชิกเสนอการจัดกิจกรรม ดังนี้

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย จะดำเนินการจัดสัมมนานานาชาติ นิทรรศการ และจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จะดำเนินการจัดนิทรรศการออนไลน์

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย จะดำเนินการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

จากนั้นประธานสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กล่าวปิดประชุม

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

๙.๓ การศึกษาดูงาน

การศึกษาดูงานจดหมายเหตุและสถานที่เกี่ยวกับเหตุการณ์สึนามิ ในวันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. จำนวน ๔ แห่ง ดังนี้

Museum Tsunami Aceh เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ออกแบบเพื่อให้ระลึกถึงเหตุการณ์แผ่นดินไหวและสึนามิในมหาสมุทรอินเดีย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกแบบโดย Ridwan Kamil ผู้ว่าราชการชวาตะวันตกซึ่งเป็นสถาปนิก จัดแสดงหลากหลายโซน ตั้งแต่ความรู้เกี่ยวกับการเกิดสึนามิ การจำลองเหตุการณ์ความรุนแรงของสึนามิเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้น สิ่งของที่อยู่ในเหตุการณ์ ตลอดจนประเทศที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ เปิดทำการในวันเสาร์ - วันพฤหัสบดี เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. โดยมีค่าเข้าชม ดังนี้ เด็ก นักเรียน นักศึกษา ๓,๐๐๐ IDR ผู้ใหญ่ (อินโดนีเซีย) ๕,๐๐๐ IDR และผู้ใหญ่ (ต่างชาติ) ๑๕,๐๐๐ IDR

Kuburan Massal Tsunami เป็นสุสานหรือหลุมฝังศพของผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์สึนามิแห่งหนึ่งในจำนวนหลากหลายแห่งที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งไม่มีป้ายหลุมศพเนื่องจากข้อจำกัดของเวลา

ในขณะนั้น ในสุสานประกอบกับศพผู้เสียชีวิตจำนวนมากที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ เมื่อถึงวันครบรอบเหตุการณ์สึนามิหรือวันสำคัญทางศาสนาจะมีผู้คนมาสวดมนต์ให้แก่ผู้เสียชีวิตและรำลึกถึงโศกนาฏกรรมดังกล่าว

Tsunami and Disaster Mitigation Research Center (TDMRC) ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์การศึกษา สึนามิและการบรรเทาภัยพิบัติของประเทศในภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ (หลังจากเหตุการณ์สึนามิ ๒ ปี) มีหน้าที่วิจัยนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ภายใต้กรอบการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ให้คำปรึกษา สนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรมทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และชุมชน และสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเกี่ยวกับการศึกษาการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

Balai Arsip Statis Dan Tsunami ACEH (BAST) (Arsip Nasional Republik Indonesia) อยู่ภายใต้การดูแลของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีภารกิจในการรับมอบและจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุของจังหวัดอาเจะห์ และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ ซึ่งเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่มีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะการฟื้นฟูเมืองหลังจากเหตุการณ์สึนามิ ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การศึกษา การเงิน ประเพณี การพัฒนาชุมชน โดยจัดเก็บเอกสารทุกประเภท เช่น เอกสารลายลักษณ์ ภาพ แบบแปลน ซีดี เปิดทำการในวันจันทร์ - วันศุกร์ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

จากการเข้าร่วมการประชุมและสัมมนาวิชาการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑๐.๑ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ควรจัดทำคู่มือหรือแผนปฏิบัติงานเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการรับมือจากภัยพิบัติ

๑๐.๒ ควรมีการลงนามความร่วมมือทางวิชาการในการแลกเปลี่ยนความรู้เฉพาะเรื่องหรือองค์ความรู้ทางด้านวิชาการจดหมายเหตุระหว่างหอจดหมายเหตุแห่งชาติในประเทศสมาชิก SARBICA และสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ชำนาญของแต่ละแห่ง

๑๐.๓ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง เพื่อการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ทางวิชาการกับประเทศสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐.๔ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ควรเข้าร่วมประชุมและสัมมนาวิชาการอยู่เสมอ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพการทำงานในสายงานของบุคลากร ตลอดจนนำข้อมูล ความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ รวมถึงประสบการณ์มาพัฒนางานด้านจดหมายเหตุของไทย รวมถึงการมีบทบาทในการพัฒนางานจดหมายเหตุของภูมิภาค ทั้งนี้จึงควรได้รับงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(นางสาววัชราภรณ์ สิทธิวิไล)
นักจดหมายเหตุชำนาญการ
ผู้สรุปผลการเดินทางไปราชการ

ประมวลภาพการประชุมและสัมมนาวิชาการ
ของสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประจำปี ๒๐๒๒
ณ จังหวัดอาเจะห์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ การสัมมนาวิชาการ ณ AAC มหาวิทยาลัย Syiah

วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ การประชุมผู้บริหารสภาการจดหมายเหตุสากลประจำภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ โรงแรม Hermes

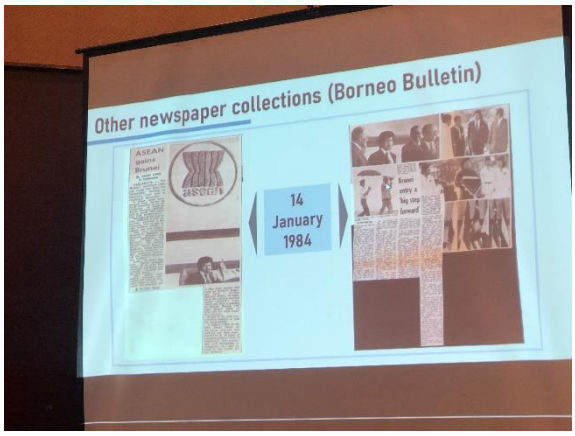

วันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕ การศึกษาดูงาน ณ Museum Tsunami Aceh, Kuburan Massal Tsunami, Tsunami and Disaster Mitigation Research Center (TDMRC) และ Balai Arsip Statis Dan Tsunami ACEH (BAST) (Arsip Nasional Republik Indonesia)

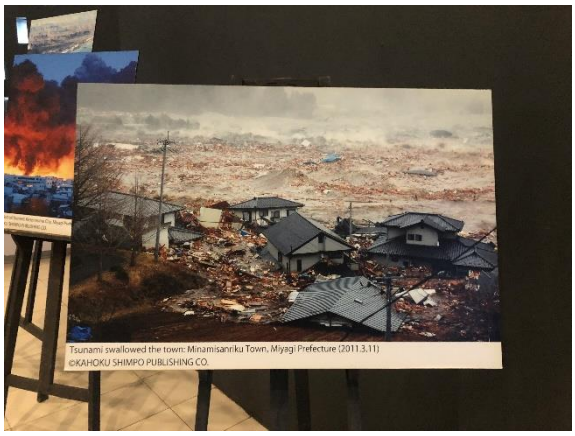

Yang
Hilang

KUBURAN
DEWASA

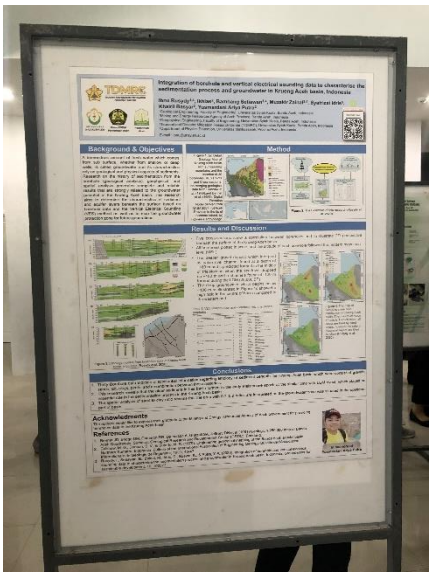
Background & Objectives
Method
Results and Discussion
Conclusions
Acknowledgments
References

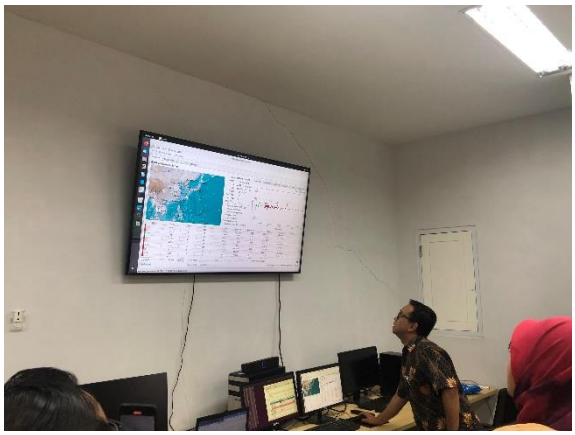

BRR
NAD-Nias

BADAN PELAKSANA BRR NAD - NIAS
SPSIGET-ERAT BADAN PELAKSANA
ARSIP NASIONAL REPUBLIK INDONESIA
BALAI ARSIP STATIS DAN TSUNAMI
BANDA ACEH, 2021

NEW HOSPITAL